

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-22/11/JKa

Warszawa, dn. 30 sierpnia 2012 r.

DECYZJA Nr RWA- 16/2012

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu przeciwko Wojciechowi Byśkiniewiczowi, prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „Byś” Wojciech Byśkiniewicz, postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione, iż ww. przedsiębiorca stosuje określone w art. 24 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, polegające na:

1. stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego poprzez wykorzystywanie we wzorcu umownym zatytułowanym „Umowa nr.....na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne)” postanowień o treści:

- a) „Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 oraz art. 27 ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 1997 poz. 883) Zleceniodawca wyraża zgodę na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystywanie w sposób dopuszczalny tą ustawą” (§ 6 pkt 9 Umowy nr.....na wywóz odpadów komunalnych - osoby prywatne);
- b) „Wszelkie ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez Sąd właściwy ze względu na siedzibę Zleceniobiorcy” (§9 Umowy nr.....na wywóz odpadów komunalnych - osoby prywatne);

2. stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na nieuwzględnieniu w proponowanych cenach usług wartości podatku od towarów i usług, poprzez umieszczenie w treści wzorca umowy na wykonywanie usług w zakresie odbioru i wywozu odpadów komunalnych pod nazwą „Umowa nr.....na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne)” postanowień określających wysokość wynagrodzenia należnego za usługę w kwocie netto (§2 pkt 1, 3 i 4 wzorca), co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 1 i 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206);

oraz po przyjęciu wyrażonego w toku przeprowadzonego postępowania zobowiązania tego przedsiębiorcy do zaniechania naruszania zbiorowych interesów konsumentów, nakłada się na

Wojciecha Byśkiniewicza, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Byś” Wojciech Byśkiniewicz obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez:

a) dokonanie zmiany wzorca umownego na wykonywanie usług w zakresie odbioru i wywozu odpadów komunalnych, stosowanego w obrocie konsumenckim, polegającej na:

– zmianie postanowienia wzorca zakwestionowanego w pkt I.1a) sentencji niniejszej decyzji poprzez nadanie mu brzmienia: „Zleceniodawca zawierając niniejszą Umowę wyraża/nie wyraża zgodę/y na przetwarzanie danych Zleceniodawcy zawartych w Umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystywanie dla celów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa Zleceniobiorcy”;

– usunięciu z treści wzorca postanowienia zakwestionowanego w pkt I.1b) sentencji niniejszej decyzji;

– wskazaniu we wzorcu umownym, którym w obrocie konsumenckim posługuje się Wojciech Byśkiniewicz, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „Byś” Wojciech Byśkiniewicz ceny brutto jako ceny świadczonej usługi, w celu wyeliminowania praktyki uprawdopodobnionej w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji;

b) przesłanie konsumentom, którzy zawarli umowy na podstawie wzorca umownego zatytułowanego „Umowa nr.....na wywóz odpadów komunalnych – osoby prywatne”, w terminie 3 miesiące od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji propozycji aneksu, zawierającego zmiany umowy zgodne z treścią przyjętego zobowiązania, wskazując jako przyczynę nadesłania aneksu nałożony przez Prezesa Urzędu w trybie art. 28 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) obowiązek wykonania tego zobowiązania.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 w związku z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Wojciecha Byśkiniewicza, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Byś” Wojciech Byśkiniewicz obowiązek przekazania, w terminie 4 miesiące od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I. sentencji decyzji, obejmującej:

– liczbę aneksowanych umów zawartych na podstawie dotychczas stosowanego wzorca umownego „Umowa nr.....na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne)”;

– pięć aneksów, potwierdzonych za zgodność z oryginałem zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zawierających zmiany ww. umowy zgodne z treścią przyjętego zobowiązania;

– dowody na okoliczność przekazania konsumentom propozycji aneksu;

– aktualnie stosowany wzorzec umowny w zakresie świadczenia usług wywozu odpadów komunalnych.

UZASADNIENIE

W związku z przeprowadzonym przez Departament Analiz Rynku postępowaniem wyjaśniającym w sprawie badania rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, w tym

określenia jego struktury i stopnia koncentracji (sygn. DAR-401-2/10) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadził również kontrolę treści wzorców umów na świadczenie usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości wykorzystywanych w obrocie konsumenckim przez Wojciecha Byśkiniewicza, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Byś” Wojciech Byśkiniewicz (dalej: Przedsiębiorca).

Analiza wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę stała się podstawą do wszczęcia w dniu 9 listopada 2011 r. postępowania w związku z podejrzeniem, iż:

I. stosowanie przez Pana Wojciecha Byśkiniewicza prowadzącego zarejestrowaną w Warszawie działalność gospodarczą pod nazwą „BYŚ” postanowień zawartych we wzorcu umownym o nazwie „*UMOWA nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne)*” o treści:

- a) „Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 oraz art. 27 ust. 2 pkt. 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 1997 poz. 883) Zleceniodawca wyraża zgodę na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystywanie w sposób dopuszczalny tą ustawą.” - §6 pkt. 9 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne);
- b) „Wszelkie ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez Sąd właściwy ze względu na siedzibę Zleceniobiorcy”- §9 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne);

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

II. stosowanie przez Pana Wojciecha Byśkiniewicza prowadzącego zarejestrowaną w Warszawie działalność gospodarczą pod nazwą „BYŚ” Wojciech Byśkiniewicz praktyki rynkowej polegającej na nieuwzględnieniu w proponowanych cenach usług wartości podatku od towarów i usług, poprzez umieszczenie w treści wzorca „*UMOWY nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne)*” postanowień określających wysokość wynagrodzenia należnego za usługę w kwocie netto (§2 pkt. 1, 3 i 4 wzorca Umowy), stanowi naruszenie art. 6 ust. 1 i 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), i może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną wart. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zawiadamiając o wszczęciu postępowania Prezes Urzędu pouczył Przedsiębiorcę o prawie do ustosunkowania się do postawionych zarzutów oraz poinformował o treści postanowienia z dnia 9 listopada 2011 r., na mocy którego zaliczono w poczet materiału dowodowego wzorzec umowy - „Umowa nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne)” wykorzystywany w obrocie konsumenckim przez Pana Wojciecha Byśkiniewicza, a uzyskany przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w postępowaniu wyjaśniającym w sprawie badania rynku odbioru i utylizacji odpadów komunalnych, w tym określenia jego struktury i stopnia koncentracji (sygn. DAR-401-2/10).

Odpowiadając na zawiadomienie Prezesa Urzędu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Przedsiębiorca pismem

z dnia 28 listopada 2011 r. szeroko odniósł się do treści zarzutów wskazując m.in., że postanowienie dotyczące właściwości sądu nie było stosowane, gdyż wszelkie spory, ze względu na mniejsze koszty, kierowane są do rozstrzygnięcia w elektronicznym postępowaniu upominawczym, a po wniesieniu przez klienta sprzeciwu spór i tak jest przekazywany i rozstrzygany przez sąd powszechny według właściwości ogólnej.

W zakresie postanowienia dotyczącego przetwarzania danych osobowych Przedsiębiorca wskazał m.in., iż postanowienie to jest zawsze indywidualnie uzgadniane z konsumentem. Niezależnie od tego argumentu w opinii Przedsiębiorcy przetwarzanie danych osobowych, w świetle ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926) jest dopuszczalne zawsze, gdy jest to konieczne do realizacji umowy i gdy osoba, której dane dotyczą jest jej stroną.

Przedsiębiorca przedstawił również argumenty dotyczące zarzutu stosowania przez niego nieuczciwej praktyki rynkowej wskazując, że brak stawki podatku od towarów i usług nie wprowadza konsumenta w błąd, albowiem stawki te są znane konsumentowi i wynikają z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Nadto w opinii Przedsiębiorcy zakwestionowane postanowienie nie wprowadza w błąd i nie narusza interesów konsumentów, jeżeli przy jego ocenie uwzględniony zostanie wzorzec przeciętnego konsumenta.

Przedsiębiorca wskazał ponadto, iż z usług odbioru odpadów świadczonych na rzecz konsumentów osiągnął w 2011 r. ok. [*] całego przychodu.

Niezależnie od zajętego stanowiska Przedsiębiorca złożył wniosek o przyjęcie od niego zobowiązania do wyeliminowania zarzucanych praktyk oraz o wydanie decyzji w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W dniu 19 czerwca 2012 r. Prezes Urzędu zakończył postępowanie w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie poinformowano Przedsiębiorcę o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie. Strona skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Wojciech Byśkiniewicz prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „Byś” Wojciech Byśkiniewicz. Jest przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Do przedmiotu działalności Przedsiębiorcy należy m.in. odbiór od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych.

Przy zawieraniu z konsumentami umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych Przedsiębiorca posługuje się wzorcem umowy w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego o nazwie „*Umowa nr.....na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne)*”, który – jak wynika z pisma Przedsiębiorcy z dnia 28 listopada 2011 r. – obowiązuje w obrocie konsumenckim od listopada 2008 r. Na jego podstawie Przedsiębiorca zawarł z konsumentami [*] umów.

Po przeprowadzeniu analizy wzorca umownego, którym posługuje się Przedsiębiorca Prezes Urzędu ustalił, iż w ich treści znajdują się następujące postanowienia umowne, których

treść jest zbieżna z treścią postanowień umownych wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone:

- a) „Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 oraz art. 27 ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 1997 poz. 883) Zleceniodawca wyraża zgodę na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystywanie w sposób dopuszczalny tą ustawą” (§ 6 pkt 9 Umowy nr.....na wywóz odpadów komunalnych - osoby prywatne);
- b) „Wszelkie ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez Sąd właściwy ze względu na siedzibę Zleceniobiorcy” (§9 Umowy nr.....na wywóz odpadów komunalnych - osoby prywatne).

Ponadto wskazana we wzorcu umownym cena usługi świadczonej przez Przedsiębiorcę na rzecz konsumentów nie uwzględnia podatku od towarów i usług. Świadczą o tym następujące postanowienia:

- a) „Za wykonanie usług odbioru odpadów komunalnych strony ustalają opłatę w wysokości zł (...). Do podanej kwoty doliczany podatek VAT w wysokości obowiązujących stawek” - §2 pkt 1 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne);
- b) „Koszt odbioru odpadów surowcowych strony ustalają na kwotę zł netto za jednokrotny wywóz worka. Do podanej kwoty doliczany będzie podatek VAT w wysokości obowiązujących stawek” - §2 pkt 3 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne);
- c) „Za wynajęte pojemniki wysokość opłaty czynszowej strony ustalają na kwotę (...). Do podanej kwoty doliczany będzie podatek VAT w wysokości obowiązujących stawek”. § 2 pkt 4 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne).

Prezes Urzędu ustalił również, że w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (dalej również: rejestr) zamieszczone zostały postanowienia o treści:

– „Wyrażam zgodę na wprowadzenie do bazy danych i przetwarzanie moich danych osobowych obecnie i w przyszłości przez „FF” (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ochronie Danych Osobowych) w zakresie wynikającym z niezbędnych czynności kontrolnych z tytułu ubiegania się oraz otrzymania pożyczki” - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 15 lutego 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 30/05) i wpisane do rejestru pod numerem 1181;

– „Właściwym dla rozstrzygnięcia sporów wynikających z regulaminu świadczenia usług jest sąd powszechny właściwy dla siedziby operatora” - postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 29 września 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 57/03) i wpisane do rejestru pod numerem 565;

– „Wszelkie spory rozstrzygać będzie Sąd dla M. Katowic” postanowienie uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 12 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 13/04) i wpisane do rejestru pod numerem 397.

W piśmie złożonym w trakcie niniejszego postępowania Przedsiębiorca złożył zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa Urzędu naruszeniom. Zgodnie z treścią zobowiązania Przedsiębiorcy postanowienie zakwestionowane w pkt. I.1a) sentencji niniejszej decyzji miałyby zostać zmienione poprzez nadanie mu brzmienia: „Zleceniodawca zawierając niniejszą Umowę wyraża/nie wyraża zgodę/y na przetwarzanie danych Zleceniodawcy zawartych w Umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystywanie dla celów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa Zleceniobiorcy”, a postanowienie zakwestionowane w pkt. I.1b) sentencji niniejszej decyzji miałyby zostać z tego wzorca usunięte. Jednocześnie Przedsiębiorca zobowiązał się do wskazania w stosowanym przez siebie wzorcu ceny brutto jako ceny świadczonej usługi. Przedsiębiorca wniósł o przyjęcie zobowiązania o ww. treści w trybie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Mając powyższe na uwadze Prezes Urzędu zważył, co następuje:

I. Uprawdopodobnienie stosowania praktyk, o których mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i przyjęcie zobowiązania.

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W związku z powyższym, dla zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisu art. 24 ww. ustawy.

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przez które stosownie do definicji zawartej w ust. 2 tego przepisu rozumie się godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działania przedsiębiorcy.* Jednocześnie artykuł ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

1. kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;

2. działanie to jest bezprawne;
3. działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

1. Status przedsiębiorcy.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z jej art. 4 pkt 1, pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) oraz: a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej, b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących (...) praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.¹ Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy).

Wojciech Byśkiniewicz jest osobą fizyczną prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Jako przedsiębiorca podlega obowiązkowemu wpisowi do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

Nie ulega zatem wątpliwości, iż posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Oznacza to, że przy wykonywaniu działalności gospodarczej Przedsiębiorca podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

2. Uprawdopodobnienie bezprawności działania.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w przepisie art. 24 ust. 2 pkt 1 identyfikuje jako bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów rejestru. Jak wskazał SOKiK w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII AmA 51/03), w oparciu o art. 23a ust. 2 (obecnie: art. 24 ust. 2) można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustalą się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru. Zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający

¹ Trzeci człon definicji przedsiębiorcy zawartej w art. 4 pkt 1 [lit. c)] uokik znajduje zastosowanie wyłącznie w postępowaniach w sprawach koncentracji.

postanowienia o treści już wpisanej do rejestru stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez SOKiK za niedozwolone zostało wpisane do rejestru, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok SOKiK wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *„Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes”*². Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distinguente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, posługującego się taką klauzulą w stosowanych przez siebie wzorcach umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) jednoznacznie wskazał, iż *„stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów”*. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, że klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażeń, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. Aby zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. *„Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame”* (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII AmA 46/04). Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w uchwale SN z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt III SZP 3/06,

² H. Ciepla, „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz.” T. II, wydanie 3, s. 249.

w której Sąd ten argumentował, iż „*stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru*”.

Pkt I.1a) decyzji.

W § 6 pkt 9 wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę znajduje się postanowienie o treści:

„Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 oraz art. 27 ust. 2 pkt. 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133 1997 poz. 883) Zleceniodawca wyraża zgodę na przetwarzanie danych zawartych w umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystywanie w sposób dopuszczalny tą ustawą.”

W opinii Prezesa Urzędu treść tego postanowienia jest tożsama z postanowieniem o treści: „*Wyrażam zgodę na wprowadzenie do bazy danych i przetwarzanie moich danych osobowych obecnie i w przyszłości przez „FF” (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ochronie Danych Osobowych) w zakresie wynikającym z niezbędnych czynności kontrolnych z tytułu ubiegania się oraz otrzymania pożyczki*”, wpisanej na mocy wyroku SOKiK z dnia 15 lutego 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 30/05) do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1181. W uzasadnieniu wydanego wyroku SOKiK stwierdził, iż „*wyrażenie zgody na przetworzenie danych osobowych konsumenta jest jego decyzją autonomiczną i zależy tylko od jego woli. Zamieszczenie we wzorcu jednoznacznej deklaracji („wyrażam zgodę”) pozbawia konsumenta swobody podjęcia decyzji*”. Tym samym także zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę może stanowić niedozwolone postanowienie umowne.

Powyższe argumenty pozwalają na uznanie, że opisane postanowienia są ze sobą zbieżne, co czyni również uprawdopodobnionym zarzut bezprawności działania Przedsiębiorcy.

Pkt I.1b) decyzji.

W § 9 wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę znajduje się postanowienie o treści:

„Wszelkie ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy będą rozstrzygane przez Sąd właściwy ze względu na siedzibę Zleceniobiorcy”

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść tego postanowienia jest tożsama z treścią znajdującego się w rejestrze postanowienia nr 565 o treści: „*Właściwym dla rozstrzygnięcia sporów wynikających z regulaminu świadczenia usług jest sąd powszechny właściwy dla siedziby operatora*”, które zostało wpisane do tego rejestru na mocy wyroku SOKiK z dnia 29 września 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 57/03). Nadto postanowienie umowne o tożsamej treści SOKiK uznał za niedozwolone wyrokiem z dnia 12 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 13/04). Postanowienie to figuruje w rejestrze pod numerem 397: *Wszelkie spory rozstrzygać będzie Sąd dla M. Katowic*. W ww. wyroku z dnia 12 stycznia 2005 r. SOKiK uznał, że skoro przepis art. 385³ § 23 k.c. uznaje za niedozwolone narzucenie rozpoznania sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy, to wskazanie we wzorcu umownym jako sądu wyłącznie właściwego sądu siedziby przedsiębiorcy jest klauzulą abuzywną. Powodować to może bowiem dla konsumenta uciążliwość

w postaci dojazdów do sądu w mieście, w którym konsument nie ma miejsca zamieszkania. Ta właśnie uciążliwość jest istotą klauzuli abuzywnej określonej w art. 385¹ § 23 k.c.

Powyższe argumenty pozwalają na uznanie, że opisane postanowienia są ze sobą zbieżne, co czyni również uprawdopodobnionym zarzut bezprawności działania Przedsiębiorcy.

Pkt I.2 decyzji.

Prezes Urzędu ustalił również, iż w wykorzystywanym przez Przedsiębiorcę wzorcu umownym znajdują się postanowienia, których treść może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Do postanowień tych zaliczyć należy regulacje o treści:

- a) „Za wykonanie usług odbioru odpadów komunalnych strony ustalają opłatę w wysokości zł (...). Do podanej kwoty doliczany podatek VAT w wysokości obowiązujących stawek” - §2 pkt 1 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne);
- b) „Koszt odbioru odpadów surowcowych strony ustalają na kwotę zł netto za jednokrotny wywóz worka. Do podanej kwoty doliczany będzie podatek VAT w wysokości obowiązujących stawek” - §2 pkt 3 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne);
- c) „Za wynajęte pojemniki wysokość opłaty czynszowej strony ustalają na kwotę (...). Do podanej kwoty doliczany będzie podatek VAT w wysokości obowiązujących stawek”. § 2 pkt 4 Umowy nr ... na wywóz odpadów komunalnych (osoby prywatne).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej również: u.p.n.p.r.) praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Stosownie natomiast do treści art. 6 ust. 1 i 4 pkt 1 u.p.n.p.r. Przedsiębiorca, przy zawieraniu umowy z konsumentem, ma obowiązek przekazać konsumentowi informacje istotne. Do istotnych informacji ww. przepisy zaliczają informację o cenie usługi uwzględniającej podatki. Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. z 2001 r. Nr 97, poz. 1050) cena przedstawia wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę, a w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym.

Nieuczciwą praktykę rynkową może stanowić zarówno działanie, jak również zaniechanie przedsiębiorcy w zakresie obowiązku informacyjnego dotyczącego podstawowych cech produktu lub świadczonej usługi, w tym ceny uwzględniającej wchodzące w skład ceny podatki. Stosownie do przepisów u.p.n.p.r. praktykę rynkową uznaje się za zaniechanie wprowadzające w błąd, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której

inaczej by nie podjął. Wprowadzającym w błąd zaniechaniem może być w szczególności zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu – w tym przypadku ceny uwzględniającej podatki (art. 6 ust. 1 i 4 pkt 3 u.p.n.p.r.).

Powyższe elementy, w zestawieniu z treścią postanowień umownych, którymi posługuje się Przedsiębiorca, pozwalają na stwierdzenie, iż został uprawdopodobniony zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu, tak sformułowane postanowienia wzorca Przedsiębiorcy mogą pozostawać w sprzeczności z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Powyższe argumenty pozwalają na uznanie, że uprawdopodobniony został w zakresie pkt I.2 sentencji decyzji zarzut bezprawności działania Przedsiębiorcy.

3. Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy uprawdopodobniono, że analizowane zachowania Przedsiębiorcy są bezprawne. W celu uprawdopodobnienia stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te mogą godzić w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, działania Przedsiębiorcy opisane w sentencji decyzji mogą naruszać interes konsumentów. Działania te polegają bowiem na wykorzystywaniu w obrocie postanowień, które zostały prawomocnie uznane przez sąd za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumentów. W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – wszystkich konsumentów będących klientami Przedsiębiorcy, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę. Działania te są zatem skierowane do z góry nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów. Oferta handlowa Przedsiębiorcy ma charakter ogólnie dostępny, kierowana jest bowiem do wszystkich potencjalnych klientów. Tym samym kwestionowane przez Prezesa Urzędu działania Przedsiębiorcy mogą naruszać interes nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywistym jest zatem, że bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy czy indywidualny, ani też

grupy takich osób, lecz narusza ono uprawnienia szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Powyższe wskazuje na prawdopodobieństwo naruszenia w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich konsumentów do ukształtowania umowy zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i bez narzucania postanowień wpisanych do rejestru.

Treść zobowiązania.

Stosownie do przepisu art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli przedsiębiorca, któremu są zarzucane naruszenia przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu – po uprawdopodobnieniu w toku postępowania, iż przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – może, w drodze decyzji, nałożyć na przedsiębiorcę obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Odpowiadając na zarzuty zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania Przedsiębiorca złożył zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa Urzędu naruszeniom.

Zgodnie z treścią złożonego zobowiązania Przedsiębiorcy postanowienie wzorca zacytowane w pkt. I.1a) sentencji niniejszej decyzji miałyby zostać zmienione poprzez nadanie mu brzmienia: „Zleceniodawca zawierając niniejszą Umowę wyraża/nie wyraża zgodę/y na przetwarzanie danych Zleceniodawcy zawartych w Umowie, ich administrowanie oraz inne wykorzystywanie dla celów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa Zleceniobiorcy”, a postanowienie zakwestionowane w pkt. I.1b) sentencji niniejszej decyzji miałyby zostać z tego wzorca usunięte. Przedsiębiorca także zobowiązał się do wskazania w stosowanym przez siebie wzorcu ceny brutto jako ceny świadczonej usługi.

Dodatkowo Przedsiębiorca zobowiązał się do przesłania konsumentom, którzy zawarli umowy na podstawie wzorca umownego zatytułowanego „Umowa nr.....na wywóz odpadów komunalnych – osoby prywatne”, w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji propozycji aneksów uwzględniających dokonane zmiany w treści wzorca.

Zdaniem Prezesa Urzędu tak zmodyfikowany wzorzec umowy może zostać wprowadzony do obrotu konsumenckiego. Również sposób wyeliminowania z obowiązujących umów w obrocie konsumencki kwestionowanych klauzul, z uwagi na charakter wykonywanej usługi oraz okoliczność, iż stosowany przez Przedsiębiorcę wzorzec dotyczy stosunku umownego o charakterze ciągłym, nie budzi wątpliwości Prezesa Urzędu. Poinformowanie konsumentów, z którymi zawarto umowy na podstawie zakwestionowanego wzorca, o zmianie jego postanowień jest działaniem wystarczającym do wyeliminowania z obrotu kwestionowanych klauzul.

Należy uznać, że nałożone na Przedsiębiorcę rozwiązania są równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Z uwagi na powyższe, zaistniała możliwość skorzystania z instrumentu prawnego przewidzianego art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ze względu na charakter uprawdopodobnionych naruszeń, okoliczność, iż Przedsiębiorca przejawiał

inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja jego propozycji.

Stosownie do przepisu art. 28 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „w decyzji (...) Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań.” Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu zobowiązał Przedsiębiorcę do wykonania przyjętego przez niego zobowiązania w terminie 3 miesiące od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Wyznaczając powyższy termin Prezes Urzędu wziął pod uwagę możliwość przeprowadzenia przez Przedsiębiorcę czynności, do których została on zobowiązany. W ocenie Prezesa Urzędu, wyznaczony termin jest wystarczający do wykonania nałożonego zobowiązania. Wyznaczony termin jest również zgodny z treścią złożonego zobowiązania Przedsiębiorcy.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

II. Obowiązek sprawozdawczy.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „w decyzji (...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań”.

Zgodnie z powołanym przepisem Przedsiębiorca został zobowiązany do złożenia w terminie 4 miesiące od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji informacji o stopniu realizacji zobowiązania nałożonego w punkcie I decyzji oraz dowodów potwierdzających przekazanie kontrahentom nowego wzorca umownego uwzględniającego zmiany określone w niniejszej decyzji.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie II sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor
Delegatury UOKiK w Warszawie
/podpis/

Otrzymuje: